

ACC. N:R M. 16111:1-5.

Landskap: Skåne Upptecknare: Ole Lisberg Jensen
Härad: Rönneberg Berättare: Perry Persson, Ven
Socken: F. l. Fbb Berättarens yrke: f. d. skeppare
Uppteckningsår: 1964 Född år 1885 i Kyrkbacken, Ven, F. l. Fbb sn

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Tjölfart och partvederier. s. 1-5.

sv A 935:1-48
A 936:1-41

Skriv endast på denna sida.

1.

ACC. N:R M. 16111: /.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Min far var skipper her i Kyrkbacken. Han begyndte at sejle med en lille jagt i begyndelsen af 80-tallet. Min farfar var fisker også her i Kyrkbacken. I 1901 havde jeg læst for præsten, og derefter kom jeg ud at sejle som kok med min far. Først ^{var} jeg med skonnerten Ruth, hvor vi var fire mands besætning og derefter var jeg med en anden skonnert Göta, som far købte i 1907. Vi sejlede over hele Østersøen og Kattegat. Nogle gange var vi i Ruskand. Der talte de tysk, så vi kunne altid forstå dem. Dengang kunne jeg det tyske sprog. Vi havde tysk jungmand med på Göta i fire år, så vi lærte jo lidt af ham.

Den første skonnert var fars egen, og jeg tror, at han var den eneste, som ikke havde delejere. Fra begyndelsen af marts til december var vi på farten. Vores laster bestod mest af tegl, cement, træ og korn (spanmål). Trælasterne gav størst fortjeneste, men det var hårdt arbejde at stuve. I Norrlandshavnene havde vi ofte damer til at stuve f.eks. splitved.

Når man skulle have en last, ringede man til en mægler. Sommetider kunne det lykkes at få en last i den havn, hvor man havde bragt fragten frem til, men det var sjældent. Trælasterne fik vi næsten altid gennem danske mæglere.

På de større skuder fik vi altid månedspenge. Partsystemet var kun på de små skuder, hvor der ikke var mere end to mands besætning.

Alle skuder var forsikret i den assurance, som vi havde ordnet her i

Kyrkbacken. Nogle af skuderne var for store til at kunne blive helt forsikret her, så de forsikrede sig også i andre assurance. Jeg tror ikke, at der nogensinde var en Hvenskude, som ikke var forsikret her.

Den skonert, som min far byggede i 1911, blev bestilt i Viken. Derfra kom de hurtigste sejle. 1923 købte vi en brugt skonert fra Danmark. Efter krigen kunne danskerne ikke klare sig, og de solgte mængder af skuder billigt. Vi fik sat motor i den i 1925. Det kom til at gå hurtigere med motoren, men vi fik de samme fragter.

På vinteren var vi herhjemme og der var ikke meget at gøre. Det meste bestod i at gå en daglig promenade mellem havnen og huset.

De bedste år havde vi under første krig. Fragterne dengang var cement til Stockholm og feltspat fra Stockholm til Lübeck og sommetider råjern fra Lübeck til Stockholm. Meget træ fragtede vi fra Norrland til Danmark. Der var meget gode fortjenester under første krig. Efter den første krig gik fragterne ned, og der var en lang periode, hvor det var svært at få noget at gøre.

Da anden verdenskrig brød ud, sluttede jeg at sejle. Besætningen havde som regel med sig sengeklæder og arbejdsklæder, som de havde med sig i en skibskiste eller i en sæk. Normalt mønstrede man på for hel sommeren, men det skete jo, at nogen også mønstrede af, når de fik lyst til noget andet midt i sommeren.

Ombord var det sådan, at skipper og bedstemand som regel sov agter i hver sin kahyt. Folket havde så skansen, hvor de sov i en kahyt samlet.

Besætningen var ikke altid fra Hven. Bedstemanden var dog som regel herfra, men kunne være fra hele Skåne og fra Blekinge. Engang havde vi en tysk med os.

Mange af de sømand, som var med her fra Hven, skaffede sig siden selv skuder, men det var naturligvis forskelligt.

Ved losningen og lastning arbejdede skipperen altid med på lige fod med de andre. Han ligesom styrede arbejdet. På 30-Tallet holdt meget af vort arbejde op i havnene. Stuvvere overtog alt arbejdet.

Ombord havde skipperen vagt som de andre. Vi havde fire timers vagter, når vi var på søen. Med fire mands besætning var to på vagt og to sov.

Når vi var iland og det var søndag, så vi ikke kunne sejle igen, så gik vi ud og så lidt på staden. Det var interessant at gå på museer. Alle slags museer besøgte vi. Kunstmuseer og museer med sager fra gammel tid. En enkelt gang gik vi i kirke, når vi var ude, men det var meget sjældent.

Ofte var min frue med til København, når vi skulle ud på en ny tur til Norrland. En gang var hun også med helt til Norrland, men det var kun på en tur. I Tyskland var hun aldrig. Sommetider havde skipperne deres fruer med ude.

Når vi var hjemme om vinteren, så gik man og ordnede lidt ved huset. Vi

gik ikke noget særligt i kirke med undtagelse af højtiderne. Ved jul og påske. Alle

Alle trælaster sluttede vi gennem danske mæglere, når vi var i Danmark. Så ordnede de både op- og nedrejsen for os, så vi havde laster med begge veje. Mæglerne havde store kontorer i havnene og man måtte altid gå til dem eller ringe for at få nogen fragt. De kom aldrig til os.

Det var mæglerne som næsten tvang os til at sætte motor i skuderne. Den første skude, som fik motor her på Hven var Åran. Det har været engang i begyndelsen af tyverne. Vi satte motor i 1926. Det var en Laval, fabrikeret i Stockholm. Den var på to cylindre og 60 hestekræfter. Den blev startet ved hjælp af en blæselampe. Besætningens antal forblev det samme efter motoren kom til. Motoren gik hele tiden og det var sjældent at vi havde alle sejl til. Da der var gået nogle år kortede vi masterne lidt ned, da vi aldrig anvendte topsejlene mere. En anden forandring som motoren var skyld i var styrehuset. Det havde vi ikke før, fordi vi skulle kunne manøvrere med sejlene. En vinter byggede jeg selv det styrehus som vi fik på Elsa.

For mig har der aldrig været tale om nogen skippersksamen. Vi begyndte før den bestemmelse trådte i kraft engang på 30-tallet. Der blev dog visse overgangsbestemmelser, som gjorde at vi skulle have sejlet et vist antal måneder som skipper, så blev vi automatisk skipper og fik lov at føre skib i Østersøen. Men de ny, som kom til, skulle have skipperbrev.

Det var meget sjældent at nogen søn til en landbruger begyndte at sejle. Jeg kan ikke huske noget tilfælde. Vi og landbrugerne var ligesom to dele. Vi passede os selv. Under krige behøvede vi ikke gå til dem for at skaffe mad. Vi havde jo vor egen handelsforening her i Kyrkbacken. I de hårde tider var vi altid i Danmark hvor vi provianterede, så vi kunne tage lidt med hjem siden.

Min søn sejlede med mig i nogle år, men da vi solgte skuden, begyndte han at sejle med større dampere.

Vort hus her byggede vi først i trediverne, hvor det var meget billigt. Mange byggede store gode huse i den tid. I begyndelsen af århundredet var der kun små halmtækkede huse herude i Kyrkbacken.